

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

V. Membrorum euaporatione quartum temperationis genus non fieri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

constat, ex mutua membrorum actione & reactione orta.

Illius subiecti.

Illius subiectum sunt partes omnes animatae: non inquam spiritus, non humores, multo minus pili & excrementa excrementitiae (quae enim animam non habent, nec partes viuentis sunt, nec temperationis eius, quae consequitur animam, subiectum esse queunt) sed homogeneae partes & heterogeneae. Immo cum heterogeneae nil aliud sint, quam homogenearum copulatio; primum & proprium temperationis huius subiectum solum sunt homogeneae partes; secundarium heterogeneae, quatenus ex homogeneis constant.

Partes homogeneae & operandi principium.

Vnde & illud consequens est, ut quoniam viuentis temperatio ad operationem refertur, primum operandi principium sint partes homogeneae, in quibus praecipue calor est; immo & anima, quae operatur. Caro quippe gignit carnem, & reliquae partes alias sibi similes: motusque est nervi tanquam primi principij, etsi non nisi musculo, manu, aliisque heterogenea parte exerceatur: tum quod huiusmodi operationes certam quandam postulant homogenearum partium coniunctionem: tum quod praeter temperationem determinata quapiam figura indigeant.

MEMBRORVM EVAPORATIONE
quartum temperationis genus non fieri.

CAPVT V.

Tenim cum influens temperatio, de qua haecenus dictum est, a corde potissimum per arterias & spiritum ducatur: praeter eam Gentilis interpretationem faciens illius capitis, in quo Auicenna in 1. fen. primi Can. de membrorum temperatione dissentit, aliam quandam addendam esse contendit, quae per vapores, qui nullum habent proprium vas, quo continentur, membris communicetur, non ut operentur, quemadmodum prior illa; sed ut bene & commode sint, calorque in illis foueatur. Inde enim fit, ut sinistra animalium partes calidiores, quam dextrae, esse videantur: cum tamen prior ille calor in fluxu viget magis in dextris. Deinde quaedam sunt membra, quae cum pauciorum habeant spiritum, calidiora tamen sunt, quam alia, quae spiritosa magis sunt. Musculi namque mammillis circumiecti propter cordis propinquitatem calidiores liene sunt, qui plurimas habent arterias spiritu plenas. Est ossa nervisque thoracis an non eandem ob causam magis calent, quam caro pedis aut manus? Nec tamen vllus est, qui carnem nesciat influente temperatione esse ac nervo calidiorum esse. Alium igitur esse oportet modum diffundendi calorem; indeque aliud temperationis genus existere. Sanè cum influens illa temperatio ad operandum tota referatur, nervi & musculi cordi propinqui *quae* minori multo calore, quam inde ducantur, operari possunt. Operantur quippe nervi & musculi magis distantes minusque calidi. Quod si operatio calore tanto non indiget, qui opportunus fuerit, non ab influente, sed ab aliqua alia temperatione ducendus est.

Ceterum intelligere oportet hoc loco, calo-

rem illum, qui a corde ad reliqua membra deriuatur, naturaliter & necessario deriuari; idque cum spiritu praesertim arterijs contento, aut etiam per solum contactum. Ut minime mirum sit, si quaedam partes alijs calidiores sint. Necessario enim fit, ut ea, quae cordi propinquiores sunt, pluresue habeant arterias & copiosiores suscipiunt spiritum, calidiores item euadant: Ut tamen vnaqueque magis aut minus fuerit ad suscipiendum calorem apta; magis inquam aut minus tara & porosa. Sed prior ille modus diffundendi calorem per arterias generalis est & omnes corporis partes complectitur: posterior per contactum, quarundam propinquarum peculiaris & proprius. Quocirca prior ille temperationis animati corporis genus a ceteris diuersum constituitur existimatur; posterior hic nequaquam.

Ut calor a corde diffundatur.

Rursum dum calor per arterias corpora nostra percurrit, aliquid semper agendo resoluunt in illis partibus, quas percurrit (hoc enim caloris proprium est) multasque euaporationes ad alias partes excirat. Sed instabiles ea sunt nulliusque penè momenti aut actionis. Quare cum ex illis parum aut nihil reliquae partes de suo statu & conditione dimoueantur, haudquaquam censentur nouam in corpore temperationem tacere.

Sinistras corporis partes calidiores esse, quam dextras, ego quidem minime verum esse iudico: cum dextras certum sit magis viuaces esse atque ad operationes omnes promptas & robustas. Aristoteles vero sinistras frigidiores esse significauit, cum in cap. 4. lib. 3. de partibus, cor scripsit aliquantulum inferiori parte ad sinistras declinare, ut earum frigus moderetur, & compenset. Ita enim fit, ut inferioris illius partis contactu, in qua maxime viget calor, propinquiores partes magis calefaciat. At ad vniuersas partes dextras copiosorem spiritum & sanguinem mittit. Atque ex his etiam intelligitur, qui fiat, ut quaequam corporis pars calidior interdum sit, quam alia, quae maiorem deberet habere calorem. Facit id cordis propinquitas, quod non solum per arterias & constituta vasa mittendo spiritum; sed solo etiam contactu calefacit. Deinde euaporatio quoque reliquarum partium propinquarum, dum eas calor in arterijs percurrit. Et quamuis tam vehemens calor non sit fortasse ad operandum necessarius, ex cordis tamen necessario agentis propinquitate necessario fit: neque inutilis est, sed promptiorem ac faciliorem reddit operationem.

An sinistra an dextra partes calidiores.

QUATENVS DIVERSAE
corporis partes vicissim agant & patiuntur.

CAPVT VI.

Am verò propria singularum partium, temperatio quae sit, tum tactu & experientia cognoscimus, tum ratiocinando confirmamus. Iudicium tactus hac in re magnopere commendauit Galenus in 2. de temperamentis libro; eoque Aristoteles usus est in 2. de partibus animalium cap. 7. ut cerebri frigus demonstraret. Et quilibet facile ostendat sanguinem & spiritum esse calidos, ossa dura, frigida, & sicca; carnem mollem, humidam, & frigida.

Ut temperatio cognoscatur.